

— О такій порі? — здивувалася Глорія. — Там уже темно й холодно.

— Не так уже й темно. Ми на десять хвилин.

— Гаразд, тільки простеж, щоб вона вдягнула пальто. Там холодно і мокро. Дороженька, не дозволяй йому надто довго тебе там тримати...

— Добре.

І гості повернулися до перерваної розмови. А говорили вони про зависоку вартість навчання у приватних коледжах. Елфріда й Оскар вийшли в хол. Оскар обережно прикрив двері та взяв зі спинки стільця шкіряне пальто з вовняною підкладкою.

— Це Глорії. Можете взяти, — сказав він і обережно накинув пальто Елфріді на плечі.

Потім Оскар відчинив наполовину засклені вхідні двері, і вони вийшли на прохолодне і свіже весняне повітря. У вечірніх присмерках виднілися кущі й загорожі, а трава під ногами була волога від роси.

Вони поволі рушили до саду. Наприкінці газону розташовувалася цегляна стіна, посередині якої виднілася арка з красивою кованою хвірткою.

Оскар відчинив її, і вони опинилися у просторому огороженому саду, акуратно поділеному живоplotом на рівні ділянки. Одну з них займав трояндовий сад — кущі були підрізані та щедро підживлені. Певно, влітку тут краса неймовірна.

Вражена професійністю садівника, Елфріда запитала:

— Це все ваша робота?

— Ні. Я тільки планую, а всю роботу виконує наймана садівниця.

— Я не дуже знаюся на назвах квіток. Та й справжнього саду в мене ніколи не було.

— Моя мама не губилася в таких випадках. Якщо її запитували, як називається квітка, а вона й гадки не мала, мама дуже впевнено відповідала: «Інапотикум забуланазвія». І мушу вас запевнити, це майже завжди спрацьовувало.

— Треба й собі запам'ятати.

Вони пліч-о-пліч йшли широкою всипаною гравієм доріжкою.

— Сподіваюся, вам було комфортно сьогодні. Тут усі парафіяни, давні знайомі.

— Так, дякую. Усе сподобалося. Я люблю слухати.

— Сільське життя. Цікавинок тут вистачає.

— Сумуєте за Лондоном?

— Часом навіть дуже. Бракує концертів, опери. А ще сумую за своєю церквою святого Біддальфа.

— Ви побожна людина? — раптом запитала Елфріда й одразу пошкодувала про свою нетактовність.

Зарано ставити такі особисті запитання.

Але Оскар і бровою не повів.

— Не знаю, але я майже все життя займаюся духовною музикою, літургіями, магніфікатами* англіканської церкви. Мені не хотілося б жити у світі, де немає кому дякувати.

— Ви маєте на увазі дякувати за все, чим вас благословило життя?

— Взагалі за все.

* Магніфікат — церковні пісні на тексти з Євангелія.

— Розумію. Хоча побожності в мені ані грама. Минулої неділі я пішла в церкву лише тому, що почувалася самотньо і хотіла побути серед людей. І зовсім не очікувала почути чарівну музику. Ніколи раніше не чула такої версії «Тебе, Боже, прославляємо».

— Орган новий, купили переважно з грошей, зібраних на благодійних розпродажах.

Якусь хвильку вони йшли мовчки. А потім Елфріда спитала:

— А можна вважати це благословенням? Я маю на увазі новий орган?

Оскар розсміявся.

— От же ж ви вчепилися за цю тему. Так, я вважаю, що так.

— А що ще?

Він відповів не одразу. Елфріда думала про його дружину, величезний розкішний затишний будинок. Про його музичну кімнату, друзів, статки. Подумала, що було б цікаво дізнатися, як так вийшло, що Оскар одружився на Глорії.

Може, після багатьох років холостяцького життя, викладання, мізерної платні й заплених аудиторій відчув, як на нього загрозливо насувається перспектива самотньої старості й знайшов легке вирішення ситуації? Заможна вольова вдова, чудова господиня, хороша подруга, турботлива матір. А може, це вона накинула на нього оком і все вирішила? Чи, можливо, вони просто закохалися по вуха.

Хай там як, але, здається, їм усе вдалося.

Оскар і досі мовчав. Тому Елфріда мовила:

— Не хочете відповідати, не відповідайте.

— Я просто думаю, як би вам пояснити. Я одружився пізно, у Глорії вже були сини від першого шлюбу. Мені чомусь ніколи не спадало на думку, що я можу стати батьком. Коли народилася Франческа, я був вражений — і не просто тому, що це крихітне створіння з'явилося на світ, а тому, що вона була така прекрасна. І знайома. Ніби я завжди її знав. Це було просто диво. Зараз їй одинадцять років, а я досі не вірю, що мені так пощастило.

— Вона тут, удома?

— Ні, вона по буднях живе у приватній школі. Завтра ввечері заберу її на вихідні.

— Дуже хочу з нею познайомитися.

— Ви обов'язково познайомитесь. А ще я сподіваюся, що вона вас зачарує. Коли Глорія успадкувала цей величезний будинок, я, як міг, опирався, не хотів їхати з Лондона. Але заради Франчески погодився. Тут простір і свобода. Деревя, запах трави. Тут їй краще зростати. І у неї є кролики, морські свинки й поні.

— А для мене, — сказала Елфріда, — найкраще тут — це пташиний спів і безмежне небо.

— Ви теж із Лондона, так?

— Так. Настав час поїхати.

— Поставити крапку?

— Щось таке. Я прожила там усе життя. Відколи закінчила школу й поїхала з батьківського дому. Я актриса. Працювала в Королівській академії драматичного мистецтва. Виступала. Хоча батьки від мого вибору були не в захваті. Але я тим зовсім не переймалася. Ніколи.

— Актриса. Я мав би здогадатися.

віть купила Франчесці книжку. А для вас із Глорією придивилася картину, але побоялася, що вона Глорії не сподобається.

— А мені сподобалася б?

— Не знаю... — прошепотіла Елфріда й замовкла, бо в горлі застряг клубок. Вона заплакала, і теплі сльози, які текли по щоках, як не дивно, принесли їй полегшення. Вона спробувала витерти їх рукою. — Я... я лише один раз була в Шотландії. У Глазго, сто років тому, у концертному турі. Пам'ятаю нудні екскурсії та дощ, який ніяк не закінчувався... — Знайшовши в кишені хустинку, Елфріда висякала. — А ще я не розуміла жодного слова, коли мені щось казали.

— Шотландський акцент — це весело.

— Мені тоді невесело було.

— Зараз теж сумно, але ти, як завжди, змусила мене всміхнутися.

— Як клоун?

— Ні. Не клоун. Як мила і цікава подруга.

СЕМ

Раннього грудневого ранку, в п'ятницю, коли надворі ще було зовсім темно, Сем Говард викотив візок зі своїм багажем у зал прибуття аеропорту Гітроу. За огорожею, як завжди, купчилися люди, які когось зустрічали: пари похилого віку, молодь у спортивних штанях, втомлені мами з дітьми, водії в уніформі, які очікували важливих пасажирів, до яких Сем не належав, і чоловіки із загадковими табличками в руках, на яких великими літерами було написано «Містер Вілсон» і «Трейдингова компанія Абдул Азіза».

Сема ніхто не зустрічав. Ані дружина, ані водій. Ніхто, хоч і стримано, не радів тому, що він приїхав. Він знав, що надворі дуже холодно. Перед посадкою пілот оголосив, яка температура в Лондоні, та й люди, яких він побачив в аеропорту, були в теплих куртках, рукавичках, шарфах і вовняних шапках. У Нью-Йорку теж холодно, але то був сухий мороз, що додавав енергії, а з Іст-Рівер дув кусючий вітер, й усі прапори на флагштоках нагадували замерзлі прямокутники.